

Šis dokuments ir izveidots vienīgi dokumentācijas nolūkos, un iestādes neuzņemas nekādu atbildību par tā saturu

- **B**   **EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2009/128/EK**
                              (2009. gada 21. oktobris),
ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai
                              (Dokuments attiecas uz EEZ)
                              (OV L 309, 24.11.2009., 71. lpp.)

Labota ar:

- **C1**   Kļūdu labojums, OV L 161, 29.6.2010., 11. lpp. (2009/128/EK)

▼B

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA
2009/128/EK**

(2009. gada 21. oktobris),

**ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas
nodrošināšanai**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 175. panta 1. punktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar 2. un 7. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā Nr. 1600/2002/EK (2002. gada 22. jūlijs), ar ko nosaka Sesto Kopienas vides rīcības programmu ⁽⁴⁾, būtu jāizveido vienots tiesiskais regulējums, lai nodrošinātu pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu, ievērojot piesardzīgu un preventīvu pieeju.
- (2) Pašlaik šai direktīvai būtu jāattiecas uz pesticīdiem, kas ir augu aizsardzības līdzekļi. Nākotnē tomēr ir paredzēts šīs direktīvas darbības jomu paplašināt, ietverot arī biocīdos produktus.
- (3) Šajā direktīvā paredzētiem mērķiem būtu citam citu jāpapildina un tie nedrīkstētu ietekmēt pasākumus, kas paredzēti citos saistītos Kopienas aktos, jo īpaši Padomes Direktīvā 79/409/EEK (1979. gada 2. aprīlis) par savvaļas putnu aizsardzību ⁽⁵⁾, Padomes Direktīvā 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību ⁽⁶⁾, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā ⁽⁷⁾, Eiropas Parlamenta un Padomes

⁽¹⁾ OV C 161, 13.7.2007., 48. lpp.

⁽²⁾ OV C 146, 30.6.2007., 48. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2007. gada 23. oktobra Atzinums (OV C 263 E, 16.10.2008., 158. lpp.), Padomes 2008. gada 19. maija Kopējā nostāja (OV C 254 E, 7.10.2008., 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta 2009. gada 13. janvāra Nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta). Padomes 2009. gada 24. septembra Lēmums.

⁽⁴⁾ OV L 242, 10.9.2002., 1. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 103, 25.4.1979., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.

⁽⁷⁾ OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.

▼B

Regulā (EK) Nr. 396/2005 (2005. gada 23. februāris), ar ko paredz maksimāli pieļaujamās pesticīdu atlieku līmeņus augu un dzīvnieku izcelsmes pārtikā un barībā ⁽¹⁾, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū ⁽²⁾. Šiem pasākumiem arī nebūtu jāietekmē brīvprātīgi pasākumi saistībā ar struktūrfondu regulām vai saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (2005. gada 20. septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) ⁽³⁾.

- (4) Ekonomiskiem instrumentiem var būt izšķiroša nozīme, lai sasniegtu ar pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu saistītos mērķus. Tāpēc būtu jāveicina šādu instrumentu izmantošana attiecīgā līmenī, tomēr uzsverot, ka katra dalībvalsts pati var lemt par to pielietojumu, neskarot valsts atbalsta noteikumu piemērošanu.
- (5) Lai atvieglotu šīs direktīvas īstenošanu, dalībvalstīm būtu jāizstrādā un jāpiemēro attiecīgu valstu rīcības plāni, kuros paredzēti kvantitatīvi mērķi, uzdevumi, pasākumi, grafiki un indikatori, lai mazinātu pesticīdu radīto risku un ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, kā arī lai sekmētu integrētās augu aizsardzības un alternatīvu pieeju vai metodiku izstrādi un ieviešanu. Dalībvalstīm būtu jāuzrauga, kā tiek izmantoti augu aizsardzības līdzekļi, kuru sastāvā ir darbīgās vielas, kas izraisa īpašas bažas, un būtu jāizstrādā grafiki un uzdevumi rīcībai, lai samazinātu šādu līdzekļu izmantošanu, sevišķi, ja tas ir atbilstošs riska samazināšanas mērķu sasniegšanas veids. Valstu rīcības plāni būtu jāsaista ar citos saistītos Kopienas tiesību aktos paredzētiem īstenošanas plāniem un tos varētu izmantot, lai apkopotu mērķus, kas jāasniedz saskaņā ar citiem Kopienas tiesību aktiem, kuri saistīti ar pesticīdiem.
- (6) Informācijas apmaiņa par mērķiem un rīcībām, ko dalībvalstis izvērta savos valsts rīcības plānos, ir ļoti svarīgs elements, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus. Tādēļ ir atbilstīgi prasīt, lai dalībvalstis regulāri ziņotu Komisijai un citām dalībvalstīm, jo īpaši par sava valsts rīcības plāna īstenošanas gaitu un rezultātiem, kā arī par gūto pieredzi. Pamatojoties uz dalībvalstu paziņoto informāciju, Komisijai būtu jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei attiecīgi ziņojumi, vajadzības gadījumā tiem pievienojot atbilstošus tiesību aktu priekšlikumus.
- (7) Lai sagatavotu vai grozītu attiecīgu valstu rīcības plānus, ir atbilstīgi izmantot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/35/EK (2003. gada 26. maijs), ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ OV L 70, 16.3.2005., 1. lpp.

⁽²⁾ Skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 1. lappusi.

⁽³⁾ OV L 277, 21.10.2005., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 156, 25.6.2003., 17. lpp.

▼B

- (8) Ir būtiski, lai dalībvalstis radītu sākotnējas un papildu apmācības sistēmas izplatītājiem, konsultantiem un profesionālajiem pesticīdu lietotājiem, kā arī sertifikācijas sistēmas nolūkā reģistrēt dalību šādā apmācībā, lai personas, kas lieto vai lietos pesticīdus, pilnīgi apzinātos iespējamo šo vielu radīto risku cilvēku veselībai un vidi un pasākumus, kas jāveic, lai pēc iespējas vairāk mazinātu tādu risku. Profesionālu lietotāju apmācību var koordinēt ar pasākumiem, ko organizē saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005.
- (9) Pesticīdu tirdzniecība, tostarp to tirdzniecība internetā, ir svarīgs izplatīšanas ķēdes elements, un pārdošanas laikā tiešajiem lietotājiem, jo īpaši profesionālajiem lietotājiem, būtu jāsniedz konkrēti padomi par drošības instrukcijām attiecībā uz cilvēku veselību un vidi. N profesionālajiem lietotājiem, kam parasti nav attiecīgās izglītības un kas nav izgājuši apmācību, būtu jāsaņem ieteikumi, jo īpaši par pesticīdu drošu lietošanu un uzglabāšanu, kā arī par iepakojuma apglabāšanu.
- (10) Ņemot vērā iespējamo risku, kas var rasties, lietojot pesticīdus, sabiedrība būtu labāk jāinformē par pesticīdu lietošanas vispārējo ietekmi, šādā nolūkā organizējot izpratnes veicināšanas kampaņas, informācijas izplatīšanā iesaistot mazumtirgotājus, kā arī īstenojot citus attiecīgus pasākumus.
- (11) Eiropas un valstu līmenī būtu jāveicina pētniecības programmas, kas paredzētas, lai noteiktu pesticīdu lietošanas ietekmi uz cilvēka veselību un vidi, tostarp pētījumus par augsta riska grupām.
- (12) Ciktāl rīcībai ar pesticīdiem un pesticīdu lietošanai nepieciešama tādu minimālo veselības aizsardzības un drošības prasību noteikšana darba vietā, kuras attiecas uz risku, ko darba ņēmējam rada saskarsme ar tādiem produktiem, kā arī vispārēji un īpaši profilakses pasākumi, lai mazinātu šo risku, uz tādiem pasākumiem attiecas Padomes Direktīva 98/24/EK (1998. gada 7. aprīlis) par darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību pret apdraudējumu, kas saistīts ar ķīmikāliju izmantošanu darbā⁽¹⁾, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/37/EK (2004. gada 29. aprīlis) par darba ņēmēju aizsardzību pret apdraudējumu, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā⁽²⁾.
- (13) Tā kā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/42/EK (2006. gada 17. maijs) par mašīnām⁽³⁾ būs paredzēti noteikumi par pesticīdu lietošanas iekārtu laišanu tirgū, nodrošinot ar vidi saistītu prasību ievērošanu, lai pēc iespējas vairāk mazinātu tādu iekārtu radīto negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, būtu jāizstrādā sistēmas regulārai tādu pesticīdu lietošanas iekārtu pārbaudei, kuras jau ir ekspluatācijā. Dalībvalstīm savos valsts rīcības plānos būtu jāapraksta, kā tās nodrošinās šādu prasību īstenošanu.

⁽¹⁾ OV L 131, 5.5.1998., 11. lpp.

⁽²⁾ OV L 158, 30.4.2004., 50. lpp.

⁽³⁾ OV L 157, 9.6.2006., 24. lpp.

▼B

- (14) Pesticīdu izsmidzināšana no gaisa var radīt nozīmīgu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, jo īpaši tādēļ, ka izsmidzinātie pesticīdi līdz ar gaisa plūsmām var pārvietoties. Tādēļ pesticīdu izsmidzināšana no gaisa būtu vispārēji jāaizliedz, pieļaujot atkāpi, ja salīdzinājumā ar citiem izsmidzināšanas paņēmieniem tai ir skaidras priekšrocības – mazāka ietekme uz cilvēku veselību un vidi – vai arī ja nav citu derīgu alternatīvu risinājumu, ar nosacījumu, ka tiek izmantota labākā pieejamā tehnoloģija, lai samazinātu pesticīdu nonesi ar vēju.
- (15) Ūdens vide ir īpaši jutīga pret pesticīdiem. Tādēļ ir jāpievērš īpašu uzmanība tam, lai novērstu virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu piesārņošanu, piemēram, radot buferjoslas un drošības zonas, vai arī stādot dzīvžogus gar virszemes ūdeņiem, lai mazinātu ūdenstilpju saskari ar izsmidzināto pesticīdu mākonī, pesticīdiem piesārņoto notekūdeņu iekļūšanu tajās un pesticīdu noplūdes tajās. Buferjoslu izmērus būtu jānosaka jo īpaši atkarībā no augsnes īpašībām, pesticīdu īpatnībām, kā arī attiecīgās teritorijas lauksaimnieciskajām īpašībām. Pesticīdu lietojums pie dzeramā ūdens ņemšanas vietām vai gar transporta ceļiem, piemēram, gar dzelzceļu, kā arī uz ūdens necaurļaidīgām vai ļoti caurlaidīgām virsmām, var vieglāk izraisīt ūdens vides piesārņošanu. Tādēļ šādās vietās pesticīdu lietošana būtu pēc iespējas jāmazina, vai attiecīgā gadījumā no tās būtu vispār jāatsakās.
- (16) Pesticīdu lietošana var būt īpaši bīstama ļoti jutīgām teritorijām, tādām kā *Natura 2000* zonas, kuras aizsargā saskaņā ar Direktīvu 79/409/EEK un Direktīvu 92/43/EEK. Citās vietās, piemēram, publiskos parkos un dārzos, sporta laukumos un atpūtas vietās, skolu teritorijās un bērnu rotaļu laukumos, un veselības aprūpes iestāžu tiešā tuvumā pesticīdu lietošana rada ļoti lielu iespējamību saskarties ar pesticīdiem. Šajās teritorijās pesticīdu lietošana būtu jāsamazina līdz minimumam vai jāaizliedz. Būtu jāizstrādā atbilstoši riska pārvaldības pasākumi pesticīdu lietošanai un pirmām kārtām jāapsver to pesticīdu lietošana, kuri rada mazāku risku, kā arī bioloģiskās ierobežošanas pasākumi.
- (17) Darbības ar pesticīdiem, tostarp pesticīdu uzglabāšana, atšķaidīšana un maisījumu gatavošana, kā arī pesticīdu lietošanas iekārtu tīrīšana pēc darba, tvertnes maisījumu, tukšu iepakojumu un pesticīdu atlieku reģenerācija un apglabāšana bieži rada nevēlamas saskarsmes iespējas cilvēkiem un videi. Tādēļ ir atbilstīgi noteikt īpašus pasākumus attiecībā uz šādām darbībām, lai papildinātu pasākumus, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/12/EK (2006. gada 5. aprīlis) par atkritumiem ⁽¹⁾, kā arī Padomes Direktīvā 91/689/EEK (1991. gada 12. decembris) par bīstamajiem atkritumiem ⁽²⁾. Pasākumi būtu jāattiecina arī uz neprofesionālajiem lietotājiem, jo ir ļoti iespējams, ka šīs lietotāju grupas pārstāvji zināšanu trūkuma dēļ varētu ar pesticīdiem rīkoties nepareizi.

⁽¹⁾ OV L 114, 27.4.2006., 9. lpp.

⁽²⁾ OV L 377, 31.12.1991., 20. lpp.

▼B

- (18) Ja visi lauksaimnieki izmantotu integrētās augu aizsardzības pamatprincipus, kā arī kultūraugiem un nozarei īpaši piemērotās pamatnostādnes, visu pieejamo augu aizsardzības pasākumu, tostarp pesticīdu, izmantošana, būtu labāka un mērķtiecīgāka. Tādējādi vēl jo vairāk mazinātos risks cilvēku veselībai un videi, kā arī atkarība no pesticīdu lietošanas. Dalībvalstīm būtu jāveicina tāda augu aizsardzība, kurā pesticīdus izmanto maz, piemēram, integrēta augu aizsardzība, kā arī jārada tās īstenošanai vajadzīgie apstākļi.
- (19) Pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1107/2009 un šo direktīvu, integrētās augu aizsardzības principu īstenošana ir obligāta un, īstenojot integrētās augu aizsardzības principus, ievēro subsidiaritātes principu. Dalībvalstīm savā valsts rīcības plānā būtu jāapraksta, kā tās nodrošina integrētās augu aizsardzības principu īstenošanu, priekšroku, kad vien iespējams, dodot neķīmiskām augu aizsardzības, kaitēkļu ierobežošanas un kultūraugu apsaimniekošanas metodēm.
- (20) Jāizvērtē panākumi, kas gūti, mazinot pesticīdu lietošanas radīto risku un nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi. Tam piemērotākais līdzeklis ir saskaņoti riska indikatori, kurus paredz Kopienas mērogā. Dalībvalstīm šie indikatori būtu jāizmanto riska pārvaldības pasākumiem valsts mērogā, kā arī ziņojumu sniegšanai, savukārt Komisijai rādītāji būtu jāizmanto aprēķinos par sasniegto Kopienas mērogā. Būtu jāizmanto statistikas dati, kas iegūti saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai papildus saskaņotiem vienotiem indikatoriem izmantot arī savus valsts indikatorus.
- (21) Dalībvalstīm būtu jānosaka sankcijas, ko piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un jānodrošina šo noteikumu izpilde. Sankcijām vajadzētu būt efektīvām, samērīgām un atturošām.
- (22) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, aizsargāt cilvēku veselību un vidi no iespējamā riska, kas saistīts ar pesticīdu lietošanu, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs un to, ka šos mērķus var labāk sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma 5. pantā paredzēto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi šā mērķa sasniegšanai.
- (23) Šajā direktīvā ir respektētas pamattiesības un ievēroti principi, kas īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Saskaņā ar Hartas 37. pantā paredzēto ilgtspējīgas attīstības principu jo īpaši ar šo direktīvu tiecas atbalstīt augsta vides aizsardzības līmeņa integrēšanu Kopienas politikā.

▼B

- (24) Šīs direktīvas īstenošanai vajadzīgie pasākumi būtu jāpieņem saskaņā ar Padomes Lēmumu 1999/468/EK (1999. gada 28. jūnijs), ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību ⁽¹⁾.
- (25) Jo īpaši Komisija būtu jāpilnvaro izstrādāt un atjaunināt šīs direktīvas pielikumus. Šie pasākumi, kuri ir vispārīgi un kuru mērķis ir grozīt nebūtiskus šīs direktīvas elementus, *inter alia* papildinot to ar jauniem nebūtiskiem elementiem, jāpieņem saskaņā ar Lēmuma 1999/468/EK 5.a pantā paredzēto regulatīvo kontroles procedūru.
- (26) Saskaņā ar 34. punktu Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ⁽²⁾ dalībvalstīm ir ieteikts gan savām vajadzībām, gan Kopienas interesēs izstrādāt savas tabulas, kas pēc iespējas precīzāk atspoguļotu atbilstību starp direktīvu un transponēšanas pasākumiem, un padarīt tās publiski pieejamas,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

*1. pants***Priekšmets**

Ar šo direktīvu izveido sistēmu, lai panāktu pesticīdu ilgspējīgu lietošanu, mazinot pesticīdu lietošanas radīto risku un ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, kā arī veicinot integrētās augu aizsardzības un pesticīdiem alternatīvu pieeju vai metožu, piemēram, neķīmisku alternatīvu, izmantošanu.

*2. pants***Darbības joma**

1. Šī direktīva attiecas uz pesticīdiem, kas ir augu aizsardzības līdzekļi, kā definēts 3. panta 10. punkta a) apakšpunktā.

2. Šo direktīvu piemēro, neskarot nekādus citus attiecīgus Kopienas tiesību aktus.

3. Šīs direktīvas noteikumi neliedz dalībvalstīm piemērot piesardzības principu, konkrētos apstākļos vai teritorijās ierobežojot vai aizliedzot pesticīdu lietošanu.

⁽¹⁾ OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

⁽²⁾ OV C 321, 31.12.2003., 1. lpp.

▼B

3. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā izmanto šādas definīcijas:

- 1) “profesionālais lietotājs” ir jebkura persona, kas profesionālajā darbībā lieto pesticīdus, tostarp operatori, tehniķi, darba devēji un pašnodarbinātas personas, kas strādā lauksaimniecībā un citās nozarēs;
- 2) “izplatītājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas dara pesticīdus pieejamus tirgū, to skaitā vairumtirgotāji, mazumtirgotāji, pārdevēji un piegādātāji;
- 3) “konsultants” ir jebkura persona, kas ir ieguvusi atbilstošas zināšanas un saskaņā ar profesionālo darbību vai kā komercpakalpojumu sniedz konsultācijas par augu aizsardzību un pesticīdu drošu lietošanu, attiecīgā gadījumā ietverot privātus un valsts konsultantu dienestus, tirdzniecības pārstāvjus, pārtikas ražotājus un mazumtirgotājus;
- 4) “pesticīdu lietošanas iekārtas” ir jebkādas iekārtas, kas ir īpaši paredzētas pesticīdu lietošanai, to skaitā tādu iekārtu efektīvai darbībai vajadzīgie piederumi, piemēram, sprauslas, manometri, filtri, sieti un tvertņu tīrīšanas ierīces;
- 5) “izsmidzināšana no gaisa” ir pesticīdu lietošana, izmantojot lidaparātus (lidmašīnas vai helikopterus);
- 6) “integrētā augu aizsardzība” ir visu pieejamo augu aizsardzības paņēmieni rūpīga izvērtēšana un tai sekojoša tādu atbilstīgu paņēmieni integrēšana, kas novērš kaitīgo organismu populāciju vairošanos, vienlaikus saglabājot augu aizsardzības līdzekļu un citu iedarbības formu lietošanu ekonomiski un ekoloģiski pamatotā līmenī, samazinot vai minimalizējot risku cilvēku veselībai un videi. Integrētā augu aizsardzība uzsver veselīgu kultūraugu audzēšanu ar iespējami mazāku nelabvēlīgo ietekmi uz agroekosistēmām un veicina dabisku kaitīgo organismu ierobežošanas mehānismu izmantošanu;
- 7) “riskā indikators” ir aprēķina metodes rezultāts, ko izmanto, lai novērtētu pesticīdu radītu risku cilvēku veselībai un/vai videi;
- 8) “neķīmiskas metodes” ir ķīmiskajiem pesticīdiem alternatīvas augu aizsardzības un kaitēkļu ierobežošanas metodes, kuru pamatā ir agronomiski paņēmieni, piemēram, tādi kā III pielikuma 1. punktā minētie, vai arī fiziskas, mehāniskas vai bioloģiskas metodes kaitēkļu ierobežošanai;
- 9) terminiem “virszemes ūdeņi” un “gruntsūdeņi” ir tāda pati nozīme, kā Direktīvā 2000/60/EK;
- 10) “pesticīds” ir:
  - a) augu aizsardzības līdzeklis, kā definēts Regulā (EK) Nr. 1107/2009;
  - b) biocīds produkts, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 98/8/EK (1998. gada 16. februāris) par biocīdo produktu laišanu tirgū ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ OV L 123, 24.4.1998., 1. lpp.

▼B

4. pants

Valsts rīcības plāns

1. Dalībvalstis pieņem attiecīgās valsts rīcības plānu, kurā izvirzīti to kvantitatīvie mērķi, uzdevumi, pasākumi un grafiki, lai mazinātu pesticīdu lietošanas radīto risku un ietekmi uz cilvēku veselību un vidi un lai sekmētu integrētās augu aizsardzības un alternatīvo paņēmieni pilnveidošanu un ieviešanu, lai pēc iespējas vairāk mazinātu atkarību no pesticīdu lietošanas. Šie mērķi var attiekties uz atšķirīgām rīcības jomām, piemēram, uz darba ņēmēju aizsardzību, vides aizsardzību, atliekvielām, konkrētu paņēmieni izmantošanu vai konkrētu kultūraugu izmantošanu.

Valstu rīcības plānos iekļauj arī indikatorus, lai nodrošinātu uzraudzību pār to, kā tiek lietoti augu aizsardzības līdzekļi, kuru sastāvā ir darbīgās vielas, kas izraisa īpašas bažas, sevišķi gadījumos, ja ir pieejamas alternatīvas metodes. Īpašu uzmanību dalībvalstis pievērš augu aizsardzības līdzekļiem, kuru sastāvā ir darbīgās vielas, kas apstiprinātas saskaņā ar Padomes Direktīvu 91/414/EK (1991. gada 15. jūlijs) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū⁽¹⁾ un kas pēc atļaujas atjaunošanas atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 1107/2009 vairs neatbilst attiecīgajiem atļaujas piešķiršanas kritērijiem, kuri noteikti minētās regulas II pielikuma 3.6. līdz 3.8. apakšpunktā.

Pamatojoties uz šādiem indikatoriem un attiecīgā gadījumā ņemot vērā riska vai lietošanas samazināšanas mērķus, kas jau sasniegti pirms šīs direktīvas piemērošanas, izstrādā arī grafikus un mērķus, lai samazinātu lietošanu, sevišķi gadījumos, ja lietošanas samazināšana ir piemērots līdzeklis riska samazināšanai attiecībā uz 15. panta 2. punkta c) apakšpunktā uzskaitītajām prioritātēm. Tie var būt starpposma vai galīgie mērķi. Dalībvalstis izmanto visus līdzekļus, kas vajadzīgi šo mērķu sasniegšanai.

Izstrādājot un pārskatot savus rīcības plānus, dalībvalstis attiecīgi ņem vērā paredzēto pasākumu ietekmi uz veselību, sabiedrību, ekonomiku un vidi, konkrētos valsts, reģionālos un vietējos apstākļus, kā arī visas ieinteresēto personu grupas. Dalībvalstis savā rīcības plānā apraksta, kā tās īsteno pasākumus saskaņā ar 5. līdz 15. pantu, lai sasniegtu šā punkta pirmajā daļā minētos mērķus.

Valstu rīcības plānos ņem vērā citos Kopienas tiesību aktos par pesticīdu lietošanu paredzētos plānus, piemēram, saskaņā ar Direktīvu 2000/60/EK plānotos pasākumus.

►C1 2. Līdz 2012. gada 26. novembrim dalībvalstis savus rīcības plānus dara zināmus ◀ Komisijai un citām dalībvalstīm.

Attiecīgu valstu rīcības plānus pārskata vismaz reizi piecos gados, un par visiem būtiskajiem grozījumiem valsts rīcības plānā bez nepamatotas kavēšanās ziņo Komisijai.

⁽¹⁾ OV L 230, 19.8.1991., 1. lpp.

▼B

►C1 3. Līdz 2014. gada 26. novembrim Komisija iesniedz ◀ Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par informāciju, ko dalībvalstis paziņojušas saistībā ar valstu rīcības plāniem. Ziņojumā izklāsta izmantotās metodes un ietekmi, kas saistīta ar dažādu mērķu noteikšanu risku un pesticīdu lietošanas samazināšanai.

►C1 Līdz 2018. gada 26. novembrim Komisija iesniedz ◀ Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par pieredzi, ko dalībvalstis guvušas, īstenojot atbilstīgi 1. punktam noteiktos valsts mērķus, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus. Vajadzības gadījumā šim ziņojumam var pievienot atbilstošus likumdošanas priekšlikumus.

4. Komisija, publicējot interneta vietnē, padara sabiedrībai pieejamu informāciju, kas tai darīta zināma saskaņā ar 2. punktu.

5. Uz valsts rīcības plānu sagatavošanu un grozīšanu attiecas Direktīvas 2003/35/EK 2. pantā paredzētās prasības par sabiedrības līdzdalību.

II NODAĻA

APMĀCĪBA, PESTICĪDU PĀRDOŠANA, INFORMĀCIJA UN IZPRATNES VEICINĀŠANA

5. pants

Apmācība

1. Dalībvalstis nodrošina, lai visiem profesionālajiem lietotājiem, izplatītājiem un konsultantiem būtu pieejama atbilstīga apmācība, kuru nodrošina kompetento iestāžu izraudzītas struktūras. Tas ietver gan sākotnējo, gan papildu apmācību, lai gūtu un atjauninātu zināšanas pēc vajadzības.

Ar apmācību nodrošina, lai šādi lietotāji, izplatītāji un konsultanti gūtu pietiekamas zināšanas par I pielikumā uzskaitītajiem tematiem, ņemot vērā viņu dažādos uzdevumus un pienākumus.

►C1 2. Līdz 2013. gada 26. novembrim dalībvalstis izveido ◀ sertificēšanas sistēmas un norīko kompetentas iestādes, kas ir atbildīgas par to īstenošanu. Šie sertifikāti sniedz apliecinājumu vismaz tam, ka profesionālie lietotāji, izplatītāji un konsultanti, piedaloties apmācībasursos vai arī citādi, ir ieguvuši pietiekamas zināšanas par I pielikumā uzskaitītajiem tematiem.

Sertificēšanas sistēmās ietver apliecību piešķiršanas, atjaunošanas un anulēšanas prasības un procedūras.

3. Pasākumus, kas ir paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus saistībā ar I pielikuma grozīšanu, lai ņemtu vērā zinātnes un tehnikas attīstību, pieņem saskaņā ar 21. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

▼B*6. pants***Pesticīdu pārdošanas prasības**

1. Dalībvalstis nodrošina, lai izplatītāji nodarbinātu pietiekamu skaitu darbinieku, kuriem ir 5. panta 2. punktā minētās apliecības. Šie darbinieki ir pieejami pārdošanas brīdī, lai sniegtu pircējiem atbilstīgu informāciju par pesticīdu lietošanu, par iespējamo veselības un vides apdraudējumu un par drošības noteikumiem riska pārvaldībai, lietojot attiecīgos līdzekļus. Šīs prasības var nepiemērot izplatītājiem, kuri ļoti niecīgā apjomā pārdod produktus vienīgi neprofesionālajai lietošanai, ja vien tie nepārdod pesticīdu preparātus, kas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/45/EK (1999. gada 31. maijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu jautājumos, kas attiecas uz bīstamu preparātu klasifikāciju, iepakojšanu un marķēšanu ⁽¹⁾, ir klasificēti kā toksiski, ļoti toksiski, kancerogēni, mutagēni vai reproduktīvajai sistēmai toksiski preparāti.

2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai pesticīdus, ko atļauj izmantot profesionālai lietošanai, pārdotu tikai personām, kam ir 5. panta 2. punktā minētā apliecība.

3. Dalībvalstis prasa, lai izplatītāji, kas pārdod pesticīdus neprofesionālajiem lietotājiem, sniegtu vispārēju informāciju par risku cilvēku veselībai un videi, ko rada pesticīdu lietošana, jo īpaši par bīstamību, kaitīgu iedarbību, pareizu uzglabāšanu, darbībām ar tiem, lietošanu, drošu apglabāšanu saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem par atkritumiem, kā arī par citiem alternatīviem risinājumiem, kam ir zema riska pakāpe. Dalībvalstis var prasīt pesticīdu ražotājiem sniegt šādu informāciju.

▼C1

4. Direktīvas 1. un 2. punktā paredzētos pasākumus izstrādā līdz 2015. gada 26. novembrim.

▼B*7. pants***Informācija un izpratnes veicināšana**

1. Dalībvalstis veic pasākumus, lai informētu sabiedrību un veicinātu informācijas un sabiedrības izpratnes veidošanas programmas un precīzas un līdzsvarotas informācijas pieejamību par pesticīdiem, jo īpaši par pesticīdu radītu risku un to lietošanas dēļ iespējamu akūtu vai hronisku kaitējumu cilvēku veselībai, organismiem, ko nav paredzēts apstrādāt, un videi, kā arī par pesticīdu lietošanas alternatīvām, kas nav saistītas ar ķīmisku vielu lietošanu.

2. Dalībvalstis izveido sistēmas informācijas apkopošanai par pesticīdu radītas akūtas saindēšanās un attiecīgā gadījumā arī hroniskas saindēšanās gadījumiem to cilvēku grupās, kas, iespējams, ir regulāri pakļautas pesticīdu iedarbībai, piemēram, operatori, lauksaimniecībā nodarbinātie vai personas, kuru dzīvesvieta atrodas pesticīdu lietošanas teritoriju tuvumā.

⁽¹⁾ OV L 200, 30.7.1999., 1. lpp.

▼B

3. Lai nodrošinātu salīdzināmāku informāciju ►**C1**, Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm līdz 2012. gada 26. novembrim izstrādā ◀ stratēģisku pamatnostādņu dokumentu par to, kā uzraugāma un pētāma pesticīdu lietošanas ietekme uz cilvēka veselību un vidi.

III NODAĻA

PESTICĪDU LIETOŠANAS IEKĀRTAS

8. pants

Ekspluatācijā esošo iekārtu pārbaude

1. Dalībvalstis nodrošina, lai pesticīdu lietošanas iekārtas, ko lieto profesionālie lietotāji, regulāri pārbaudītu. Inspekciju starplaiks nepārsniedz piecus gadus līdz 2020. gadam un trīs gadus pēc tam.

►**C1** 2. Līdz 2016. gada 26. novembrim dalībvalstis nodrošina, ◀ lai pesticīdu lietošanas iekārtu inspekciju veiktu vismaz vienu reizi. Pēc šā datuma profesionālajai lietošanai drīkst izmantot tikai tās pesticīdu lietošanas iekārtas, kas ir sekmīgi izturējušas pārbaudi.

Jaunas iekārtas pārbauda vismaz vienu reizi 5 gadu laikā pēc to iegādes.

3. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta un ņemot vērā riska novērtējumu cilvēku veselībai un videi, ietverot iekārtu izmantošanas pakāpi, dalībvalstis var:

- a) piemērot atšķirīgus grafikus un pārbaudītu intervālus pesticīdu lietošanas iekārtām, ko neizmanto pesticīdu izsmidzināšanai, rokas pesticīdu lietošanas iekārtām vai uz muguras pārnēsājamiem izsmidzinātājiem, kā arī papildu lietošanas iekārtām, kuras reti izmanto un kuras norāda valsts rīcības plānos, kas paredzēti 4. pantā;

Šādu papildu lietojuma aprikojumu nekad neuzskata par tādu, ko izmanto reti:

- i) izsmidzināšanas iekārtas, kas uzstādītas uz vilcieniem vai lidaparātiem;
  - ii) izsmidzināšanas kompleksi, kuru platums ir lielāks nekā 3 m, to skaitā izsmidzināšanas kompleksi, kas uzstādīti uz sēšanas iekārtām;
- b) neattiecināt inspekcijas uz pesticīdu rokas lietošanas iekārtām vai uz muguras pārnēsājamiem izsmidzinātājiem. Šajā gadījumā dalībvalstis nodrošina, lai pesticīdu lietošanas operatori būtu informēti par to, ka piederumi regulāri jāmaina, par konkrētiem riskiem, kas saistīti ar šīm iekārtām, un lai pesticīdu lietošanas operatori atbilstoši 5. pantam būtu apmācīti, kā šīs iekārtas pareizi lietojamas.

4. Inspekcijās pārbauda pesticīdu lietošanas iekārtu atbilstību attiecīgām II pielikumā uzskaitītām prasībām, lai panāktu augstu cilvēku veselības un vides aizsardzības līmeni.

Pesticīdu lietošanas iekārtas, kas atbilst saskaņotiem standartiem, kuri izstrādāti saskaņā ar 20. panta 1. punktu, uzskata par tādām, kas atbilst veselības aizsardzības, drošības un vides aizsardzības pamatprasībām.

▼B

5. Profesionālie lietotāji regulāri veic pesticīdu lietošanas iekārtu kalibrēšanu un tehnisku pārbaudi saskaņā ar saņemto atbilstīgo apmācību, kā paredzēts 5. pantā.

6. Dalībvalstis norāda struktūras, kas atbild par inspekcijas sistēmu ieviešanu, un informē par to Komisiju.

Katra dalībvalsts izveido sertificēšanas sistēmas, lai varētu pārliecināties par pārbaudēm, un atzīst sertifikātus, ko izdevušas citas dalībvalstis atbilstīgi 4. punktā minētajām prasībām, un ja laikposms kopš citā dalībvalstī veiktās pēdējās inspekcijas nav ilgāks par tās teritorijā piemērojamo inspekcijas starplaiku.

Dalībvalstis cenšas atzīt citās dalībvalstīs izdotos sertifikātus ar noteikumu, ka ir ievēroti 1. punktā minētie inspekcijas starplaiki.

7. Pasākumus, kas paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus saistībā ar II pielikuma grozīšanu, lai ņemtu vērā zinātnes un tehnikas attīstību, pieņem saskaņā ar 21. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

IV NODAĻA

KONKRĒTI PAŅĒMIENI UN LIETOJUMI

9. pants

Izsmidzināšana no gaisa

1. Dalībvalstis nodrošina, ka izsmidzināšana no gaisa ir aizliegta.
2. Atkāpjoties no 1. punkta, izsmidzināšana no gaisa ir atļauta tikai īpašos gadījumos ar noteikumu, ka ir ievēroti šādi nosacījumi:
  - a) konkrētajā gadījumā nav piemērotu alternatīvu vai arī izsmidzināšanai no gaisa salīdzinājumā ar pesticīdu lietošanas iekārtām, kas izvietotas uz zemes, ir priekšrocības, lai mazinātu ietekmi uz veselību un vidi;
  - b) pamatojoties uz novērtējumu par iespējamo risku, kādu var radīt izsmidzināšana no gaisa, dalībvalsts ir devusi atļauju izsmidzināt pesticīdus no gaisa;
  - c) operatoram, kas veic izsmidzināšanu no gaisa, ir jābūt 5. panta 2. punktā minētai apliecībai. Pārejas periodā, kamēr zināšanu apliecināšanas sistēmas vēl nav izstrādātas, dalībvalstis var pieņemt citus pierādījumus pietiekamu zināšanu apliecināšanai;
  - d) uzņēmumam, kas veic izsmidzināšanu no gaisa, kompetenta iestāde ir izdevusi apliecību par atļauju izmantot iekārtas un lidaparātus, lai pesticīdus izsmidzinātu no gaisa;
  - e) ja teritorija, kurā veicama izsmidzināšana, atrodas tiešā sabiedrisku vietu tuvumā, atļaujā nosaka konkrētus riska pārvaldības pasākumus, lai nodrošinātu, ka netiek nodarīts kaitējums apkārtējām personām. Teritorija, kurā veicama izsmidzināšana, neatrodas tiešā dzīvojamo zonu tuvumā;

▼B

f) sākot ar 2013. gadu, lidaparāts ir aprīkojams ar piederumiem, kas atbilst labākajai pieejamajai tehnoloģijai, lai samazinātu pesticīdu nonesi ar vēju.

3. Dalībvalstis norāda iestādes, kuru kompetencē ir izstrādāt īpašus nosacījumus, saskaņā ar kuriem var pesticīdus izsmidzināt no gaisa, izskatīt iesniegumus atbilstoši 4. punktam un publicēt informāciju par augiem, teritorijām, apstākļiem un īpašām izsmidzināšanas prasībām, tostarp laika apstākļiem, kādos izsmidzināšana no gaisa var būt atļauta.

Kompetentās iestādes atļaujā nosaka pasākumus, kas vajadzīgi, lai savlaicīgi brīdinātu iedzīvotājus un garāmgājējus, kā arī lai aizsargātu vidi vietās, kas ir tuvu teritorijai, kur izsmidzina pesticīdus.

4. Profesionālie lietotāji, kas vēlas izsmidzināt pesticīdus no gaisa, iesniedz iesniegumu kompetentajai iestādei, lūdzot apstiprināt pesticīdu lietošanas plānu un pievienojot pierādījumus par to, ka ir izpildīti 2. un 3. punktā minētie nosacījumi. Kompetentajai iestādei savlaicīgi iesniedz iesniegumu, lai saņemtu atļauju veikt izsmidzināšanu no gaisa atbilstoši apstiprinātajam pesticīdu lietošanas plānam. Tajā iekļauj informāciju par plānoto izsmidzināšanas laiku, lietošanai paredzēto pesticīdu veidu un daudzumu.

Dalībvalstis var paredzēt, ka iesniegumi, ar ko lūdz atļauju veikt izsmidzināšanu no gaisa atbilstoši apstiprinātam pesticīdu lietošanas plānam un uz ko kompetento iestāžu noteiktajā laikposmā nav saņemta atbilde par pieņemto lēmumu, uzskata par apstiprinātiem.

Jo īpaši tādos apstākļos kā ārkārtas situācijas vai sevišķi sarežģītas situācijas apstiprināšanai var iesniegt arī vienreizējus iesniegumus veikt pesticīdu izsmidzināšanu no gaisa. Pamatotos gadījumos kompetentās iestādes var piemērot paātrinātu procedūru, lai pārbaudītu, vai ir izpildīti 2. un 3. punktā minētie nosacījumi, pirms tiek veikta pesticīdu izsmidzināšana no gaisa.

5. Dalībvalstis veic 2. un 3. punktā minēto nosacījumu izpildes uzraudzību.

6. Kompetentās iestādes saskaņā ar 4. punktu reģistrē visus saņemtos iesniegumus un izsniegtās atļaujas un nodrošina, ka attiecīgā tajos iekļautā informācija, piemēram, teritorija, kurā veicama izsmidzināšana, plānotais izsmidzināšanas datums un laiks un lietošanai paredzētā pesticīda veids, ir publiski pieejama saskaņā ar spēkā esošajiem valsts un Kopienas tiesību aktiem.

*10. pants***Sabiedrības informēšana**

Savos valsts rīcības plānos dalībvalstis var iekļaut noteikumus par to, kā informējamas personas, kuras varētu būt pakļautas pesticīdu nonesei ar vēju.

*11. pants***Speciāli pasākumi ūdens vides un dzeramā ūdens aizsardzībai**

1. Dalībvalstis nodrošina, lai būtu pieņemti atbilstīgi pasākumi, ar ko aizsargā ūdens vides un dzeramā ūdens apgādi no pesticīdu ietekmes. Ar šiem pasākumiem atbalsta un tie ir saderīgi ar attiecīgiem noteikumiem Direktīvā 2000/60/EK un Regulā (EK) Nr. 1107/2009.

▼B

2. Šā panta 1. punktā paredzētie pasākumi ietver turpmāk norādīto:
- a) priekšroku dod pesticīdiem, kas nav kvalificēti kā bīstami ūdens videi saskaņā ar Direktīvu 1999/45/EK, kā arī tādiem, kuros nav prioritāru bīstamu vielu, kā paredzēts Direktīvas 2000/60/EK 16. panta 3. punktā;
  - b) priekšroku dod efektīvākajām pesticīdu lietošanas metodēm, piemēram, mazas noneses lietošanas iekārtu lietošanai, īpaši uz vertikāliem kultūraugiem, piemēram, apiņu sējumiem, augļu kokiem un vīnogulājiem;
  - c) izmanto riska ierobežošanas pasākumus, ar ko būtiski mazina blakus esošu teritoriju piesārņošanas iespējamību, kuru rada pesticīdu nonese ar vēju, pesticīdiem piesārņoti notekūdeņi un pesticīdu noplūdes. Starp tiem ir attiecīga izmēra buferjoslu izveide, lai aizsargātu ūdens organismus, ko nav paredzēts apstrādāt, un aizsargjoslas virszemes un gruntsūdeņiem, ko izmanto dzeramā ūdens ņemšanai; šajās buferjoslās un aizsargjoslās pesticīdus nedrīkst lietot vai uzglabāt;
  - d) pēc iespējas mazina vai izbeidz pesticīdu lietošanu ceļu malās un uz tiem, gar dzelzceļa līnijām un uz tām, uz ļoti caurlaidīgām virsmām vai citas infrastruktūras, kas ir tuvu virszemes vai pazemes ūdeņiem, kā arī uz necaurlaidīgām virsmām, ja pastāv liela iespējamība, ka pesticīdi varētu nokļūt virszemes ūdeņos vai noteku sistēmās.

*12. pants***Pesticīdu lietojuma vai riska samazināšana konkrētās teritorijās**

Dalībvalstis, ņemot vērā nepieciešamās higiēnas un sabiedrības veselības prasības un bioloģisko daudzveidību, kā arī attiecīgu riska novērtējuma rezultātus, nodrošina, ka konkrētās turpmāk minētās teritorijās pesticīdu lietošana ir samazināta līdz minimumam vai aizliegta. Veic attiecīgus riska pārvaldības pasākumus un pirmām kārtām apsver iespējas lietot augu aizsardzības līdzekļus, kas rada mazāku risku, kā noteikts Regulā (EK) Nr. 1107/2009, kā arī veikt kaitēkļu bioloģiskās ierobežošanas pasākumus. Konkrētās teritorijas ir šādas:

- a) teritorijas, ko izmanto plašāka sabiedrība vai arī mazāk aizsargātas iedzīvotāju grupas, kā noteikts Regulas (EK) Nr. 1107/2009 3. pantā, piemēram, publiskos parkos un dārzos, sporta laukumos un atpūtas vietās, skolu teritorijās un bērnu rotaļu laukumos, kā arī veselības aprūpes iestāžu tiešā tuvumā;
- b) aizsargājamās teritorijās, kā definēts Direktīvā 2000/60/EK vai citur, kur vajadzīgos aizsardzības pasākumus paredz saskaņā ar Direktīvu 79/409/EEK un Direktīvu 92/43/EEK;
- c) nesēn apstrādātās teritorijās, ko izmanto vai kas ir pieejamas lauksaimniecībā nodarbinātajiem.

▼B

*13. pants***Darbības ar pesticīdiem un to uzglabāšana, un pesticīdu iepakojumu un atlieku apstrāde**

1. Dalībvalstis paredz visus nepieciešamos pasākumus, lai turpmāk uzskaitītās profesionālo lietotāju un, attiecīgā gadījumā, izplatītāju darbības neapdraudētu cilvēku veselību vai drošību un nekaitētu videi:

- a) pesticīdu uzglabāšana, darbības ar pesticīdiem, to atšķaidīšana un maisījuma gatavošana pirms lietošanas;
- b) darbības ar iepakojumu un pesticīdu atliekām;
- c) pēc lietošanas pāri palikušu tvertnes maisījumu izlietošana;
- d) iekārtu tīrīšana pēc pesticīdu lietošanas;
- e) pesticīdu atlieku un to iepakojuma reģenerācija vai apglabāšana saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem par atkritumiem.

2. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu bīstamas darbības ar pesticīdiem, ko atļauts lietot neprofesionālajiem lietotājiem. Šādi pasākumi var būt zema toksiskuma pesticīdu, gatavu preparātu un ierobežota izmēra konteineru vai iepakojuma lietošana.

3. Dalībvalstis nodrošina, lai profesionālai lietošanai paredzētu pesticīdu uzglabāšanas vietas būtu būvētas tā, lai novērstu pesticīdu nevēlamu noplūdi. Īpaša uzmanība jāpievērš atrašanās vietai, izmēram un celtniecības materiāliem.

*14. pants***Integrētā augu aizsardzība**

1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai sekmētu augu aizsardzību, kurā lieto maz pesticīdu, pēc iespējas dodot priekšroku risinājumiem, kas neprasa lietot ķīmiskus līdzekļus, lai profesionālie pesticīdu lietotāji pārietu uz citādiem līdzekļiem un paņēmieniem, kas rada mazāku risku cilvēku veselībai un videi un kas pieejami vienas un tās pašas kaitēkļu radītās problēmas risināšanai. Augu aizsardzība, kurā lieto maz pesticīdu, ietver integrēto augu aizsardzību, kā arī bioloģisko lauksaimniecību saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007 (2007. gada 28. jūnijs) par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu ⁽¹⁾.

2. Dalībvalstis rada vai atbalsta tos apstākļus, kas vajadzīgi, lai ieviestu integrēto augu aizsardzību. Tās jo īpaši nodrošina, lai profesionālo lietotāju rīcībā būtu informācija un instrumenti kaitīgo organismu monitoringam un lēmumu pieņemšanai, kā arī konsultāciju dienesti, kas dod padomus par integrēto augu aizsardzību.

3. Līdz 2013. gada 30. jūnijam dalībvalstis ziņo Komisijai par 1. un 2. punkta ieviešanu un jo īpaši par to, vai ir radīti vajadzīgie integrētās augu aizsardzības ieviešanas apstākļi.

⁽¹⁾ OV L 189, 20.7.2007., 1. lpp.

▼B

4. Dalībvalstis savos rīcības plānos apraksta, kā tās nodrošina, lai līdz 2014. gada 1. janvārim visi profesionālie lietotāji ieviestu III pielikumā izklāstītos vispārīgos integrētās augu aizsardzības principus.

Pasākumus, kas ir paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus saistībā ar III pielikuma grozīšanu, lai ņemtu vērā zinātnes un tehnikas attīstību, pieņem saskaņā ar 21. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

5. Dalībvalstis rada atbilstīgus stimulus, lai mudinātu profesionālos lietotājus brīvprātīgi īstenot integrētās augu aizsardzības pamatnostādnes konkrētiem kultūraugiem vai nozarēm. Šādas pamatnostādnes var izstrādāt valsts dienesti un/vai organizācijas, kas pārstāv konkrētus profesionālos lietotājus. Rīcības plānos dalībvalstis atsaucas uz tām pamatnostādnēm, ko tās uzskata par piemērotām un pareizām.

V NODAĻA

INDIKATORI, ZIŅOŠANA UN INFORMĀCIJAS APMAIŅA

15. pants

Indikatori

1. Saskaņotus riska indikatorus nosaka atbilstīgi IV pielikumam. Dalībvalstis tomēr joprojām var lietot savus spēkā esošos indikatorus vai līdztekus saskaņotajiem indikatoriem pieņemt citus attiecīgus indikatorus.

Pasākumus, kas ir paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus saistībā ar IV pielikuma grozīšanu, lai ņemtu vērā zinātnes un tehnikas attīstību, pieņem saskaņā ar 21. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

2. Dalībvalstis:

a) aprēķina saskaņotus riska indikatorus, kā minēts 1. punktā, izmantojot statistikas datus, kas apkopoti saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem par augu aizsardzības līdzekļu statistiku kopā ar citiem attiecīgiem datiem;

b) apzina konkrētu darbīgo vielu lietojuma tendences;

c) apzina prioritātes, piemēram, darbīgās vielas, kultūraugus, reģionus vai praksi, kam jāpievērš īpaša uzmanība, vai arī paraugpraksi, ko var izmantot kā piemēru, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus – mazināt pesticīdu lietošanas radītu risku un ietekmi uz cilvēku veselību un vidi un veicināt integrētās augu aizsardzības un alternatīvu pieeju un paņēmieni izstrādi un ieviešanu, lai pēc iespējas mazinātu atkarību no pesticīdu lietošanas.

3. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai un citām dalībvalstīm saskaņā ar 2. punktu veikto novērtējumu rezultātus un nodrošina šīs informācijas pieejamību sabiedrībai.

▼B

4. Komisija aprēķina riska indikatorus Kopienas mērogā, izmantojot saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem par augu aizsardzības līdzekļu statistiku savāktus statistikas datus, kā arī citus attiecīgus datus, lai novērtētu pesticīdu lietojuma radītā riska tendences.

Komisija šos datus un informāciju izmanto arī, lai novērtētu panākumus, kas gūti, īstenojot citās Kopienas politikas jomās izvirzītus mērķus, ar ko paredzēts mazināt pesticīdu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi.

Rezultāti ir pieejami plašai sabiedrībai 4. panta 4. punktā minētajā interneta vietnē.

*16. pants***Ziņojumu sniegšana**

Komisija regulāri Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz pārskatu par šīs direktīvas īstenošanas sekmēm un vajadzības gadījumā iesniedz priekšlikumus grozījumiem.

VI NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI*17. pants***Sankcijas**

Dalībvalstis nosaka sankcijas, ko piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus nepieciešamos īstenošanas pasākumus. Paredzētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas un preventīvas.

►C1 Dalībvalstis dara zināmus šos noteikumus Komisijai līdz 2012. gada 26. novembrim un ◀ nekavējoties informē Komisiju par turpmākiem grozījumiem.

*18. pants***Informācijas un paraugprakses apmaiņa**

Komisija par prioritāti apspriešanai ekspertu grupā par tematisko stratēģiju ilgtspējīgai pesticīdu lietošanai izvirza informācijas apmaiņu un paraugpraksi ilgtspējīgas pesticīdu izmantošanas jomā un integrētās augu aizsardzības jomā.

*19. pants***Maksa un atlīdzība**

1. Dalībvalstis var ar maksu vai atlīdzību atgūt izmaksas, kas saistītas ar jebkādu darbu saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem pienākumiem.

▼B

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētā maksa un atlīdzība ir noteikta pārskatāmi un atbilst attiecīgā darba reālajām izmaksām.

*20. pants***Standartizācija**

1. Šās direktīvas 8. panta 4. punktā minētos standartus izveido saskaņā ar procedūru, kas paredzēta 6. panta 3. punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā ⁽¹⁾, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumus.

Lūgumu par standartu izstrādi var iesniegt, konsultējoties ar 21. panta 1. punktā minēto komiteju.

2. Komisija atsauces uz standartiem publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

3. Ja kāda dalībvalsts vai Komisija uzskata, ka saskaņotais standarts pilnībā neatbilst prasībām, kuras tas aptver un kuras noteiktas II pielikumā, Komisija vai attiecīgā dalībvalsts šo jautājumu līdz ar attiecīgo pamatojumu izvirza izskatīšanai komitejā, kas izveidota ar 5. pantu Direktīvā 98/34/EK. Komiteja pēc apspriešanās ar attiecīgajām Eiropas standartizācijas iestādēm savu atzinumu sniedz nekavējoties.

Ņemot vērā komitejas atzinumu, Komisija pieņem lēmumu publicēt, npublicēt, publicēt ar ierobežojumiem, saglabāt, saglabāt ar ierobežojumiem vai izņemt atsauces uz attiecīgo piemērojamo standartu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Komisija informē attiecīgo Eiropas standartizācijas iestādi un, ja nepieciešams, pieprasa attiecīgo piemērojamo standartu pārskatīšanu.

*21. pants***Komitejas procedūra**

1. Komisijai palīdz Pastāvīgā Pārtikas aprites un dzīvnieku veselības komiteja, kas izveidota saskaņā ar 58. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu ⁽²⁾.

2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 5.a panta 1. līdz 4. punktu un 7. pantu, ņemot vērā tā 8. pantu.

⁽¹⁾ OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp.

⁽²⁾ OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp.

▼B*22. pants***Izdevumi**

Lai veicinātu saskaņotas politikas un sistēmu izveidi pesticīdu ilgspējīgas lietošanas jomā, Komisija var finansēt:

- a) saskaņotas sistēmas izveidi, tostarp tādas attiecīgas datu bāzes izveidi, kurā apkopo un glabā visu informāciju par pesticīdu radīta riska indikatoriem, un tādas informācijas publiskošanu kompetentām iestādēm, citām ieinteresētām personām un plašai sabiedrībai;
- b) pētījumus, kas vajadzīgi tiesību aktu sagatavošanai un izstrādāšanai, tostarp šīs direktīvas pielikumu pielāgošanai tehnikas attīstībai;
- c) norādījumu un paraugprakses izstrādāšanu, kas atvieglo šīs direktīvas īstenošanu.

*23. pants***Transponēšana****▼C1**

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2011. gada 26. novembrim.

▼B

Kad dalībvalstis pieņem minētos tiesību aktus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarīt šādu atsauci.

2. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai savu tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

*24. pants***Stāšanās spēkā**

Šī direktīva stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

*25. pants***Adresāti**

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

I PIELIKUMS

Direktīvas 5. pantā minētie apmācības temati

1. Visi attiecīgie tiesību akti par pesticīdiem un to lietošanu.
2. Nelegālu (viltotu) augu aizsardzības līdzekļu esamība un riski, kā arī metodes šādu līdzekļu identificēšanai.
3. Apdraudējumi un risks saistībā ar pesticīdu lietošanu un kā tos apzināt un kontrolēt, īpašu uzmanību pievēršot šādiem tematiem:
  - a) risks cilvēkiem (operatoriem, iedzīvotājiem, garāmgājējiem, cilvēkiem, kas iekļūst apstrādātās teritorijās, darbojas ar apstrādātiem produktiem vai lieto tos uzturā) un tas, kādi faktori saasina šo risku (piemēram, smēķēšana);
  - b) simptomi, kas liecina par saindēšanos ar pesticīdiem, un pirmās palīdzības pasākumi;
  - c) risks, ko pesticīdu lietojums rada apstrādei neparedzētiem augiem, derīgiem kukaiņiem, florai un faunai, bioloģiskajai daudzveidībai un videi kopumā.
4. Jēdzieni par integrētās augu aizsardzības stratēģiju un paņēmieniem, integrētās kultūraugu audzēšanas stratēģiju un paņēmieniem, kā arī ar bioloģiskās lauksaimniecības principiem, kaitēkļu ierobežošanas bioloģiskajām metodēm, informācija par vispārējiem integrētās augu aizsardzības principiem vai pamatnostādnes konkrētiem kultūraugiem vai nozarēm.
5. Iepazīstināšana ar salīdzinošo novērtēšanu lietotāju līmenī, lai profesionāļiem lietotājiem palīdzētu no visiem atļautajiem līdzekļiem konkrētas kaitēkļu problēmas risināšanai konkrētajā situācijā izvēlēties tādus pesticīdus, kam ir vismazākā ietekme uz cilvēku veselību, organismiem, ko nav paredzēts apstrādāt, un vidi.
6. Pasākumi, lai būtiski mazinātu risku cilvēkiem, organismiem, ko nav paredzēts apstrādāt, un videi: droša darba prakse attiecībā uz pesticīdu glabāšanu, darbībām ar tiem un maisījumu gatavošanu, tukšā iepakojuma un citu piesārņoto materiālu, pāri palikušo pesticīdu (tai skaitā tvertnē esoša maisījuma), kas varētu būt gan koncentrētā, gan atšķaidītā formā, droša apglabāšana; ieteikumi, kā kontrolēt pesticīdu kaitīgu iedarbību uz operatoriem (individuālie aizsardzības līdzekļi).
7. Uz riska izvērtējumu balstītas pieejas, kurās ņem vērā tādas vietējās ūdens iegūšanas īpatnības kā klimats, augsnes tips, augu sugas un reljefs.
8. Procedūras pesticīdu lietošanas iekārtu sagatavošanai darbam, tostarp iekārtu kalibrēšana, kā arī procedūras tādai iekārtu ekspluatācijai, kas izraisa pēc iespējas mazāku risku lietotājiem, citiem cilvēkiem, dzīvnieku un augu sugām, ko nav paredzēts apstrādāt, bioloģiskai daudzveidībai un videi, tostarp ūdens resursiem.
9. Pesticīdu lietošanas iekārtu ekspluatācija un profilakse, īpaši izsmidzināšanas paņēmieni (piemēram, mazapjoma smidzināšana un sprauslas, kas mazina pārnesei iespējas), kā arī ekspluatācijā esošu smidzinātāju tehnisko pārbaužu mērķi un smidzināšanas kvalitātes uzlabošanas paņēmieni. Īpaši riski, kas saistīti ar pārnēsājamu pesticīdu lietošanas iekārtu vai uz muguras pārnēsājamu izsmidzinātāju izmantošanu, un attiecīgi riska pārvaldības pasākumi.
10. Rīcība ārkārtas situācijā, lai aizsargātu cilvēka veselību un vidi, tostarp ūdens resursus, nejaušanas noplūdes, piesārņojuma un tādu ārkārtēju laika apstākļu gadījumā, kas varētu radīt pesticīdu noplūdes risku.

▼B

11. Tādu aizsardzības teritoriju īpaša aprūpe, kuras noteiktas saskaņā ar Direktīvas 2000/60/EK 6. un 7. pantu.
12. Veselības pārbaudes un tehniskas iespējas ziņot par negadījumiem, kuri notikuši vai par kuriem ir aizdomas.
13. Jebkādu pesticīdu lietošanas faktu reģistrācija saskaņā ar spēkā esošiem tiesību aktiem.

II PIELIKUMS

Veselības, drošības un vides prasības pesticīdu lietošanas iekārtu inspekcijām

Pesticīdu lietošanas iekārtu inspekcijās uzmanību pievērš visiem aspektiem, kas ir būtiski, lai sasniegtu augsta līmeņa cilvēku veselības un vides aizsardzību. Ierīču un funkciju pareizas darbības rezultātā jāpanāk maksimāla lietojuma operāciju efektivitāte, lai nodrošinātu turpmāk minēto mērķu izpildi.

Pesticīdu lietošanas iekārtām ir jādarbojas uzticami un tās jāekspluatē pareizi paredzētajam mērķim, nodrošinot pesticīdu pareizu dozēšanu un izplatīšanu. Iekārtai jābūt tādā stāvoklī, lai to varētu uzpildīt un iztukšot droši, vienkārši un pilnībā, novēršot pesticīdu noplūdes. Ir jābūt iespējamam arī tās viegli un rūpīgi iztīrīt. Iekārtām ir jānodrošina droša darbība, un tām jābūt tādām, lai tās varētu vadīt un nekavējoties apturēt no operatora darba vietas. Vajadzības gadījumā to regulēšanai jābūt vienkāršai, precīzai un atkarīgai.

Īpaša uzmanība būtu jāpievērš šādiem aspektiem:

1) Jaudas pārvades iekārtu daļas

Jūgvārpstas aizsargam un jaudas ieejas savienojuma aizsargam ir jābūt piespiņinātiem vietā un labā stāvoklī, aizsargiekārtām un kustīgām un rotējošām jaudas pārvades iekārtu daļām ir jādarbojas netraucēti, nodrošinot to, ka operators ir aizsargāts;

2) Sūkņi

Sūkņa jaudai ir jābūt piemērotai iekārtu vajadzībām un sūkņim ir jādarbojas labi, lai nodrošinātu stabilu un uzticamu izplatīšanu. Sūkņi nedrīkst tecēt;

3) Maisīšana

Maisītāju iekārtām ir jānodrošina pareiza recirkulācija, lai šķidrā izsmidzināmā maisījuma koncentrācija visā tvertnē būtu vienāda;

4) Izsmidzināmā šķidrums tvertne

Izsmidzināmā šķidrums tvertnēm ar tvertnes satura indikatoru, uzpildes iekārtām, sietiem un filtriem, iztukšošanas un skalošanas ierīcēm un maisītājiem jādarbojas tā, lai pēc iespējas mazinātu nejaušas noplūdes, nevienmērīgas koncentrācijas izplatīšanu, pesticīdu kaitīgu iedarbību uz operatoru, kā arī pesticīdu atkritumus tvertnē;

5) Mērīšanas, vadības un regulēšanas sistēmas

Visām mērīšanas, ieslēgšanas, izslēgšanas, kā arī spiediena un/vai plūsmas ātruma regulēšanas ierīcēm ir jābūt atbilstīgi kalibrētām un jādarbojas pareizi un bez noplūdēm. Pesticīdu izplatīšanas laikā spiedienam ir jābūt viegli kontrolējamam un spiediena regulēšanas ierīcēm – viegli izmantojamām. Spiediena regulēšanas ierīcēm ir jāuztur pastāvīgs darba spiediens un pastāvīga sūkņa rotācija, lai nodrošinātu stabilu izsmidzināmo daudzumu;

6) Caurules un šļūtenes

Caurulēm un šļūtenēm ir jābūt atbilstīgā stāvoklī, lai novērstu šķidrums plūsmas traucējumus vai arī nejaušas noplūdes atteices gadījumus. Sistēmām darbojoties ar maksimālu iespējamo spiedienu, caurules un šļūtenes nedrīkst tecēt;

▼B

7) Filtrēšanas sistēma

Lai izvairītos no darbības neregularitātes un izsmidzināšanas nevienmērības, filtriem ir jābūt labā stāvoklī, un filtru sietu acu lielumiem jāatbilst smidzinātāja sprauslu izmēriem. Attiecīgā gadījumā – sistēmai, kas informē par filtru aizsprostošanos, ir jādarbojas pareizi;

8) Izsmidzināšanas caurule (iekārtām, kas izsmidzina pesticīdus no horizontāli novietotas caurules, kura atrodas tieši virs kultūraugiem vai apstrādājamā materiāla)

Izsmidzināšanas caurulei ir jābūt labā stāvoklī un stabilai visos virzienos. Fiksācijas un regulēšanas sistēmām, kā arī ierīcēm, kas amortizē liekas kustības vai kompensē virsmu slīpumu, ir jādarbojas pareizi;

9) Sprauslas

Sprauslām ir jādarbojas pareizi, lai varētu kontrolēt pilēšanu, kad smidzināšana beigusies. Lai nodrošinātu smidzināšanas viendabību, katras sprauslas plūsmas ātrums nedrīkst būtiski atšķirties no datiem ražotāja dotās plūsmu ātruma tabulās;

10) Izplatīšana

Šķērseniskajai un vertikālajai (apstrādājot vertikālos kultūraugus) izsmidzināmā šķidrums izplatīšanai attiecīgajā laukumā ir jābūt vienmērīgai;

11) Ventilators (iekārtās pesticīdu izplatīšanai, izmantojot gaisa strūklu)

Ventilatoram ir jābūt labā stāvoklī un jānodrošina stabila un noturīga gaisa strūkļa.

III PIELIKUMS

Integrētās augu aizsardzības vispārīgie principi

1. Kaitīgo organismu profilakse un/vai ierobežošana būtu jāpanāk vai jāveicina ar dažādām, tostarp jo īpaši šādām darbībām:
  - augu maiņa,
  - atbilstīgu kultivēšanas paņēmienu izmantošana (piem., cietas sēklas gultnes paņēmiens, sēšanas laiks un biežība, pasējas izmantošana, saudzējošā augsnes apstrāde, atzarošana un tiešā sēšana),
  - vajadzības gadījumā – izturīgu/tolerantu šķirņu un standarta/sertificētas sēklas un stādāmā materiāla izmantošana,
  - sabalansētas mēslošanas, kaļķošanas un apūdeņošanas/nosusināšanas prakse,
  - kaitīgo organismu izplatības profilakse ar higiēnas pasākumu palīdzību (piemēram, regulāri tīrot mehānismus un iekārtas),
  - nozīmīgu derīgu organismu aizsargāšana un vairošana, piemēram, ar atbilstīgiem augu aizsardzības pasākumiem vai izmantojot ekoloģisku infrastruktūru ražošanas vietās un ārpus tām.
2. Kaitīgiem organismiem ir jāveic monitorings, izmantojot atbilstīgas metodes un instrumentus, ja tādi ir pieejami. Šādiem atbilstīgiem instrumentiem būtu jāietver novērojumi lauka apstākļos, kā arī, ja iespējams, zinātniski pamatoti brīdinājumi, prognozes un diagnostika agrā attīstības stadijā, kā arī profesionāli kvalificētu konsultantu padomi.
3. Pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, profesionālajam lietotājam ir jāizlemj, vai un kad izmantot augu aizsardzības pasākumus. Skaidri un zinātniski pamatoti kaitīguma sliekšņi ir būtiski lēmumu pieņemšanā. Ja iespējams, pirms apstrādes jāņem vērā kaitīgo organismu kaitīguma sliekšņi, kas noteikti attiecīgajam reģionam, konkrētajām zonām, kultūraugiem un konkrētiem klimatiskajiem apstākļiem.
4. Priekšroka jādod ilgtspējīgiem bioloģiskiem, fiziskiem un citiem paņēmieniem bez ķīmisku līdzekļu lietošanas, ja tie nodrošina pietiekamu augu aizsardzību.
5. Pielietotajiem pesticīdiem ir jābūt pēc iespējas ar šauru iedarbības spektru, un tiem ir jābūt minimālai blakusiedarbībai uz cilvēku veselību un vidi.
6. Profesionālajiem lietotājiem būtu jālieto pesticīdi un jāveic citas darbības tikai tādā apjomā, cik vajadzīgs, piemēram, samazinot devas, mazinot lietošanas biežumu vai lietojot tos atsevišķās lauka vietās, izvērtējot, vai riska līmenis veģetācijai ir pieņemams un nepaliekina pret pesticīdiem izturīgu kaitīgo organismu populāciju attīstību.
7. Ja ir konstatēts kaitīgo organismu izturības paaugstināšanās risks un ja līmenis prasa atkārtotu pesticīdu lietošanu, būtu jāpiemēro pieejamās pretizturības stratēģijas, lai saglabātu produktu iedarbību. Tas var ietvert kombinētu pesticīdu lietošanu ar dažādiem iedarbības mehānismiem.
8. Balstoties uz pesticīdu lietošanas reģistriem un kaitīgo organismu uzraudzību, profesionālajiem lietotājiem būtu jāpārbauda izmantoto augu aizsardzības pasākumu iedarbība.

▼B

IV PIELIKUMS

Saskaņoti riska indikatori